



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce: **V. T.**, zastoupeného JUDr. Františkem Šístkem, advokátem se sídlem Praha 10, Sportovní 826/8, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 3. 2002, č. j. OAM-11597/VL-16-04-2001, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 10. 2003, č. j. 15 Az 102/2003-22,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 13. 3. 2002, č. j. OAM-11597/VL-16-04-2001, žalovaný neudělil žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně rozhodl tak, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobce uvedl, že do K. se nemůže vrátit kvůli sporu s muslimskou rodinou své bývalé dívky. Tato rodina ho stále hledá a vyhrožuje mu smrtí. Dále nemá byt ani finanční prostředky, aby se mohl vrátit a žít v K. Pracovat nemůže,

má zdravotní potíže a nemůže zvedat těžké předměty. Nyní žije s českou rodinou, která garantuje jeho bydlení a finanční i zdravotní zajištění.

Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu zamítl rozsudkem ze dne 14. 10. 2003. V odůvodnění se ztotožnil se žalovaným v tom, že důvody uplatněné žalobcem nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů pro udělení azylu ani pro vztažení překážky vycestování. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce opustil vlast ze strachu o život, měl soukromý spor s muslimskou rodinou, která mu vyhrožovala zabitím. Nemá se kam vrátit, je nemocný a nesmí zvedat těžké předměty. Žalovaný při posuzování zákonných podmínek pro udělení azylu a překážek vycestování nepochybil, a krajský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost založenou na důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Konkrétně uvedl, že k opuštění vlasti ho vedl jednak obecný válečný konflikt, kterého se nechtěl účastnit, a jednak osobní problémy, které sám vyvolal, když jako křesťan nerespektoval rozdílné náboženské normy muslimské rodiny z vedlejší vesnice. Válečné okolnosti sice již pominuly, ohrožení na životě ze strany muslimů však stále trvá. Asi jeden rok totiž chodil s dívkou z muslimské rodiny. Během jejich vztahu ji připravil o panenství, později se však rozešli. Podle muslimských náboženských pravidel („krev za krev“) ho však její rodina začala nutit, aby si ji vzal za manželku, což odmítl. Protože dívku připravil o poctivost a odmítl si ji vzít, musí ho někdo z dotčené rodiny zabít, aby rodina nebyla v hanbě. Tyto problémy jsou zdánlivě osobního rázu, jednoznačně jsou však ovlivněny rozdílným náboženstvím, kdy jedno z náboženství považuje porušení jednoho ze svých principů za natolik významné, že je stíhá mstou s následkem smrti. Krajský soud stěžovatelovu situaci náležitě neposoudil a při právním hodnocení zjištěných skutečností nepřiznal náboženským rozdílům mezi skupinami téhož národa v K. význam. Nesprávně tak zhodnotil právní otázku nutnou k rozhodnutí o možném poskytnutí ochrany cestou udělení azylu. V civilizovaných zemích je stěžovatelův čin beztrestný a většinou není chápán jako něco nepřístojného ani z hlediska morálního. Ve vlasti je však ohrožen smrtí ze msty, nemůže se tam tedy do konce života vrátit. V České republice se ohrožen necítí, obyvatelstvo je tolerantní. Dále poukázal na důvody humanitární, neboť v České republice žije již pět let, hovoří česky, pracuje jako kuchař. Dne 5. 9. 2003 uzavřel sňatek s českou státní občankou. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce dále požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, neboť rozhodl přímo ve věci samé.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost a navrhl její zamítnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

V daném případě stěžovatel jako důvod pro udělení azylu uvedl pronásledování pro nerespektování rozdílných náboženských norem (válečné okolnosti již pominuly), když mu jako křesťanovi hrozí smrt od muslimské rodiny, jejichž dceru zneuctil. Tento důvod však není podřaditelný pod ustanovení zákona o azylu, neboť z jeho § 2 a § 12 a ostatně i z čl. 1 písm. A. bodu 2. Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. 7. 1951

(sdělení č. 208/1993 Sb.) zřetelně vyplývá, že agentem pronásledování musí být stát (veřejná moc). Jak plyne ze správního spisu, stěžovatel mohl být ve své národnostně i nábožensky rozpolcené zemi vystaven kvůli svému náboženskému vyznání vyhrožování ze strany soukromých osob. Z žádného tvrzení stěžovatele ani z žádného jiného podkladu pro rozhodnutí (žalovaný vycházel zejména ze zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv ve Svazové republice Jugoslávie, oddíl K., za roky 2000-2001, z informací vztahujících se k situaci v K. v letech 1999–2002 obsažených v databázi České tiskové kanceláře, ze zpráv Ministerstva zahraničních věcí ČR – Zastupitelského úřadu v Bělehradě, a též ze zpráv obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni – společnost při České televizi) však nevyplynulo, že by výskyt těchto jevů byl součástí státní (v daném případě spíše veřejné) politiky, resp. že by veřejná moc [Kosovo se nachází pod mezinárodní správou zastoupenou mezinárodními mírovými silami (KFOR) a dočasnou civilní správou OSN (UNMIK)] taková jednání tajně podporovala, vědomě trpěla či nebyla schopna jim dostatečně zabránit.

Je známým jevem v každé zemi (byť v některé více a v jiné méně, nicméně i v zemích nejvyššího standardu ochrany lidských práv a dlouholeté demokracie), že příslušníci určité rasy, národnosti, náboženského vyznání, sociální skupiny nebo politického přesvědčení se mohou stát u svých spoluobčanů právě pro tyto vlastnosti terčem ústrků, slovních i fyzických útoků, diskriminačních postupů při přístupu ke vzdělání, k výkonu určitých povolání, ba dokonce i přístupu na určitá místa nebo užívání veřejného majetku. Zdrojem takového nepřátelského jednání mohou být jak nejrůznější negativní lidské vlastnosti jako xenofobie, animozita, závist, msta za dřívější příkoří domnělá i skutečná, důvodná i nedůvodná obava o bezpečnost, strach z ohrožení sociálních jistot, tak též náboženské důvody a pravidla, či odlišnost partikulárních (skupinových) morálních norem, atd. To však samo o sobě není ještě pronásledováním ve smyslu zákona o azylu, resp. ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Pronásledováním není ani masový výskyt těchto jevů v určité zemi nebo její části za předpokladu, že tu nejde o součást státní politiky, že tedy nejde o jevy státní (veřejnou) moci buď přímo vyvolané, podporované, vědomě trpěné či záměrně nedostatečně potlačované. Jestliže orgány státní moci takové jevy cíleně potírají a čelí jim, nelze mluvit o pronásledování ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a taková opatření nemají trvalý a stoprocentní efekt.

Závěr správního orgánu (strana 5 odůvodnění napadeného rozhodnutí) i krajského soudu, že v daném případě jednání soukromých osob - členů rodiny jeho bývalé dívky, hledajících stěžovatele byť za účelem krevní msty a vyhrožujících mu smrtí, nebylo pronásledováním ve smyslu § 12 zákona o azylu a nebylo též okolností, na základě které by na stěžovatele bylo možno vztáhnout překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, byl správný.

Stěžovatel se dále v kasační stížnosti domáhal udělení azylu z humanitárních důvodů. Tento stížní bod však v žalobě neuplatnil. Z pohledu přezkumu kasačním soudem jde o nový právní důvod, který stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Takový důvod kasační stížnosti je nepřípustný (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Lze jen podotknout, že stěžovatelem uváděné důvody zvláštního zřetele hodné (začlenění se do společnosti, sňatek s českou občankou) jsou z hlediska § 14 zákona o azylu irelevantní. Český právní řád na případy úpravy pobytu cizinců v ČR, kteří uzavřeli manželství s českým partnerem, pamatuje jinou právní úpravou, než zákonem o azylu, a to zejména zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

Nejvyšší správní soud tedy shledal všechny stěžovatelovy námitky dílem nedůvodnými, dílem nepřipustnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. ledna 2006

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu